

Список використаних джерел:

1. Жалдак М., Лапінський В., Шут М. Комп'ютерно-орієнтовані засоби навчання математики, фізики, інформатики // «Інформатика». – № 3-4. – 2006. – 95 с.
2. Зайнутдинова Л. Х. Создание и применение электронных учебников (на примере общетехнических дисциплин) / Л. Х. Зайнутдинова. – Астрахань: ЦНТЭП, 1999. – 346 с.
3. Вембер В. П. Роль та місце електронного підручника в навчально-методичному комплексі з навчального предмета для загальноосвітньої школи / В. П. Вембер // Актуальні проблеми психології: збірник наукових праць Інституту психології ім. Г. С. Костюка АПН України / за ред. С. Д. Максименка – Т. VIII, Вип. 6. – К., 2009. – С. 43-51.

Хромченко О.В.

аспірант, викладач,

Одеський національний університет імені І.І. Мечникова

ВИКОРИСТАННЯ ПОТЕНЦІАЛУ ТВОРЧИХ ЗАВДАНЬ ДЛЯ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ-ФІЛОЛОГІВ ЩОДО ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНО-ДОСЛІДНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТАРШОКЛАСНИКІВ

З метою оволодіння майбутніми вчителями-філологами прийомами організації навчально-дослідницької діяльності старшокласників та втілення в ході педагогічної практики засвоєних знань, було впроваджено такі етапи їхньої підготовки: підготовчий (націлений на засвоєння теоретичного матеріалу); відтворювальний (на виконання завдань з метою забезпечення ефективності навчально-дослідницької діяльності учнів); продуктивний (передбачає створення нової інформації, є спрямованим на розробку самостійних проєктів) [2, с. 78].

До системи підготовчої роботи для студентів IV курсу було включене завдання «Професійні вміння вчителя як організатора навчально-дослідницької діяльності», що має на меті проєктування тих професійно-педагогічних знань, умінь та навичок, які мають бути сформовані у майбутніх фахівців протягом цього виду педагогічної практики. Вони здійснювали аналіз освітньо-кваліфікаційної характеристики, вимог, що висовуються до вчителя-бакалавра, й окреслювали той очікуваний результат власного професійного саморозвитку, який мав бути досягнутий.

Студентам-практикантам також було запропоновано завдання з розробки програми круглого столу, у ході якого передбачалася зустріч з досвідченими вчителями школи. Майбутні вчителі розробляли питання та окреслювали найактуальніші проблеми мотивування старшокласників до вирішення дослідницьких завдань, розробки та впровадження методик та технологій організації навчально-дослідницької діяльності школярів. Особлива увага зверталася на обговорення та аналіз оригінальних, новаторських методів та прийомів, котрі використовують учителі з метою формування дослідницького потенціалу учнів; стратегій розв'язання проблемних ситуацій, пов'язаних з організацією навчально-дослідницької діяльності старшокласників. Така пропедевтична підготовка до прес-конференції дозволила стимулювати інтерес майбутніх учителів до педагогічної діяльності в аспекті організації навчально-дослідницької роботи учнів та потребу у самовдосконаленні.

На відтворювальному етапі майбутні вчителі готували твори-роздуми на такі теми: «Як активізувати творчість дитини», «Творчість школяра: кому це потрібно та чи потрібно взагалі?», «Самореалізація в житті та дитяча творчість: як це пов'язане?», «Як виявити та розвинути в дитині дослідницький потенціал», «Шлях від навчального до наукового дослідження: на скільки він важливий для подальшого професійного розвитку»).

На продуктивному етапі була організована дискусія студентів-практикантів «Особливості формування дослідницьких умінь старшокласників на уроках філологічного циклу» із залученням учителів-предметників та викладачів. Учасники здійснювали колективну генерацію максимальної кількості ідей щодо вирішення означеної проблеми. Після цього майбутні фахівці виконували завдання з підготовки власного «банку ідей», який передбачав узагальнення висунутих пропозицій щодо розв'язання окресленої педагогічної проблеми.

Майбутні фахівці розробляли пам'ятки для учнів старших класів: «Як працювати з книгою», «Поради для читання», «Прийоми ведення записів», «Правила бібліографічного опису при цитуванні друкованих джерел», «Як шукати інформаційні ресурси в Інтернеті», «Як працювати з каталогом», «Як підготуватися до виступу», «Вимоги до оформлення дослідницьких робіт». На цьому етапі практики студенти також розробляли методичні рекомендації для старшокласників «Правила організації навчального дослідження».

З метою ознайомлення майбутніх учителів з основними видами навчання, озброєння студентів уміннями організації виховної роботи у

ході виробничої педагогічної практики на V курсі навчання майбутні педагоги на підготовчому етапі готували повідомлення за темою «Формування дослідницьких умінь у контексті інноваційних технологій навчання». Студентам була запропонована така інструкція виконання цього завдання: виокреміть мету та цілі технології; визначте особливості навчально-виховної діяльності вчителів в контексті організації дослідницької роботи учнів; розкрийте методи та форми організації навчального процесу в аспекті розвитку та формування дослідницьких умінь школярів.

Позитивним впливом на підвищення якості підготовки студентів до організації навчально-дослідницької діяльності старшокласників відзначається й завдання на виявлення власної готовності до організації навчально-дослідницької діяльності старшокласників та проведення самоаналізу сформованості педагогічних якостей (методика «Педагогічні ситуації» для визначення рівня сформованості педагогічних здібностей за Г. Мешко; тести «Чи сформований у вас педагогічний такт», «Визначте, який ви лектор» за М. Станкіним).

Заключним завданням продуктивного етапу виробничої педагогічної практики студентів було скласти «Щоденник творчих ідей», який уявляє собою перелік та визначення методичної потужності форм та засобів організації дослідницької роботи школярів. З метою виконання зазначеного завдання майбутні вчителі аналізували засвоєні в ході педагогічної практики знання різних педагогічних систем та технологій (особистісно орієнтована освіта, розвивальне навчання, формування творчої особистості, створення ситуації успіху) в аспекті організації навчально-дослідницької діяльності учнів.

Магістрантам було також запропоновано розробити методичні рекомендації для вчителів-практиків з вдосконалення системи організації навчально-дослідницької діяльності старшокласників. Так, майбутні викладачі здійснювали аналіз новаторського досвіду з розв'язання цієї проблеми, наводили приклади впровадження інноваційних педагогічних технологій в навчальний процес, розробляли виховні заходи для учнів, класифікували їх відповідно до формування певного компонента дослідницької роботи.

Особливу увагу хочемо звернути на завдання в межах продуктивного етапу асистентської практики, яке передбачало розробку та апробацію магістрами практичного семінару для студентів бакалаврату «Учитель – організатор навчально-дослідницької діяльності школярів». Майбутнім учителям була запропонована інструкція щодо виконання окресленого завдання: окресліть психологічні та педагогічні основи організації окресленої роботи учнів;

окресліть засоби діагностики підготовки школярів до проведення навчального дослідження; розробіть та обґрунтуйте дидактичну систему навчально-дослідних завдань для старшокласників на прикладі предметів філологічного циклу; запропонуйте уроки різних типів, що передбачають різноманітні форми навчання та забезпечують формування всіх структурних компонентів навчально-дослідницької діяльності школярів; розробіть різнорівневі контрольні роботи для діагностики досягнутих старшокласниками рівнів сформованості навчально-дослідницьких умінь. Студенти-магістранти також формулювали завдання для самостійної роботи студентів бакалаврату з вирішення окресленої педагогічної проблеми.

Студенти також виконували завдання рефлексивного характеру, які передбачали написання творів-роздумів, спрямованих на здійснення самооцінки рівня сформованості педагогічних умінь. Орієнтовними темами цих творів-роздумів були такі: «Педагогічна майстерність та проблеми організації навчально-дослідницької діяльності старшокласників», «Як я реалізував свій творчий потенціал у процесі організації навчально-дослідницької діяльності старшокласників» «Моє професійне зростання як творчого викладача», «Як керівництво навчальними дослідженнями школярів допомагає реалізовувати власне наукове дослідження» [2, с. 79-80].

Таким чином, впровадження завдань творчого характеру під час педагогічної практики підвищує ефективність підготовки майбутніх учителів-філологів до організації навчально-дослідницької старшокласників.

Список використаних джерел:

1. Стефіна Н. В. Педагогічна практика студентів у школі: Навчальний посібник / Н. В. Стефіна. – Суми: СДПУ, 2005. – 84 с.
2. Хромченко О. В. Роль педагогічної практики у підготовці вчителів до організації навчально-дослідницької діяльності старшокласників /
3. Хромченко О. В. // Матеріали всеукраїнської наукової конференції «Науково-дослідна робота в інноваційному університеті: стан, проблеми, перспективи розвитку (20-21 жовтня 2012 року). – Одеса: ПНПУ імені К. Д. Ушинського, 2012. – С. 77-80.